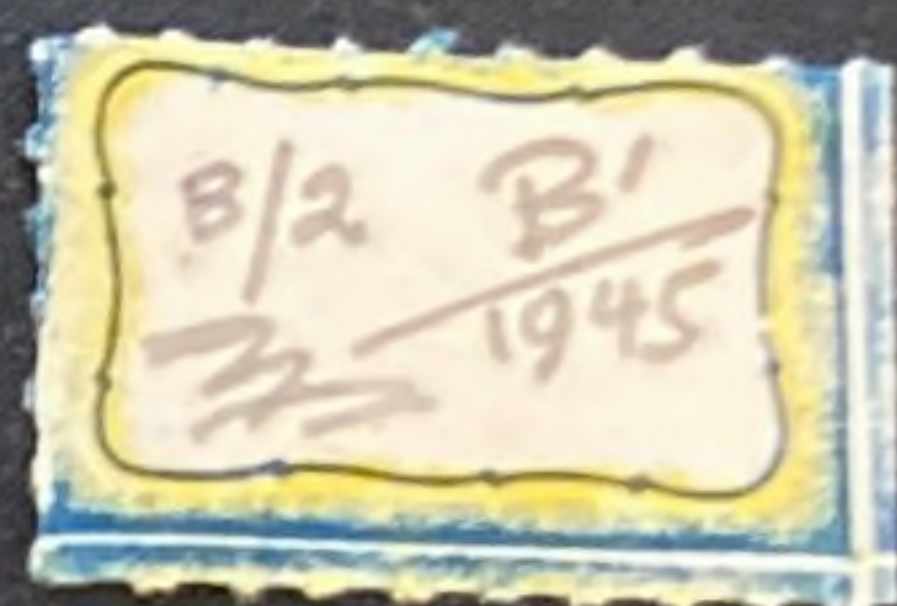

ΙΑΣ, ΛΕΠΟΥΝΤΗ

*

ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΚΑ

ΙΑΣ. ΔΕΠΟΥΝΤΗ

ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΚΑ

ΑΘΗΝΑ 1945

Δαλσι̇ πουλί, παίρνει σπειρί, κ' ἡ μάνα τὸ ζηλεύει.
Τὰ μάτια ἡ πείνα ἐμαύρισε· στὰ μάτια ἡ μάνα μνέει.

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Γράμμα στὸν πατέρα

...Καὶ τώρα, σκέψου Πατέρα, πὼς ὅλοι τους πιστεύουν ὅτι ἔχω γίνει ἕνας δύστροπος ἄνθρωπος. Καὶ τὸ φωνάζουν.—'Αλλὰ ποῦ ὁ ἄνθρωπος! Μακριὰ ἀπὸ τέτιες σκέψεις: ἄνθρωπος. Πάω νὰ σκάσω ἀπὸ ἕνα γέλιο, ἕνα σκληρὸ πονεμένο ξέσπασμα, ἀπὸ ἕνα ἀστεῖο ποῦ στείφει τὸ μυαλό μου: "Ἄνθρωπος! ὅταν τέσσερα χρόνια τώρα, ἕνας ἄθλιος τενεκὲς τοῦ συσσίτιου μὲ νερόδραστα μπιζέλια, νερομπλούτσια ἢ κάτι ἄλλο χυδαῖο, ἀπαίσιο, ἐλεεινὸ. βρωμερὸ καὶ τιποτένιο φαῖ ἔχει προσβάλλει τὴν ἀνθρώπινη ὑπόστασι τῆς πεθαμένης πιά πολιτείας, τῆς 'Αθήνας μου.—Νεκροσυλία, ἀλίμονο, συνωμοτοῦνε οἱ τυμωρόχοι:

Τὸ στᾶρι, τὸ κρασί, τὸ λάδι—τὰ ἑλληνικά, στὰ ἄδικα χέρια τους κρατοῦνε τὰ κοράκια.

Καὶ ὁ κόσμος πεινάει, κλαίει, πεθαίνει, πέρνοντας στὸ ἀργὸ σκληρὸ μαρτύριό του τὸ σκληρότερο μῦθο τῆς φυλῆς μας, κάτω ἀπὸ τὸ σκληρότατο ἐπιδρομέα τοῦ βοριά.

"Ἐνα κυπαρίσσι γυμνὸ, ἡ 'Αθήνα κάτω νεκρὴ καὶ οὔτε οὐρανός, οὔτε δάκρυ, οὔτε κλάμα. Τόσο, ποὺ χάθηκε στὸ θαθὺ πένθος καὶ κείνη ἡ ἔγνια. ὥς μου μαθες 'Εσὺ Πατέρα μὲ τὸν ἀγῶνα Σου, ὅλα τὰ χρόνια τῆς ζωῆς Σου μπροστὰ στὴ φωτιά: δουλευτῆς ὁ ἄνθρωπος νικάει τὸ χάρο! ποὺ ἴσως νάχε, ἴσως μποροῦσαν νὰ δοῦν μιὰ μέρα τὴν ἀξία της, μὲ τὴ δουλειά, τοὺς κόπους, μὲ τὸν ἀγῶνα τους οἱ ἄνθρωποι—ὄραμα ἀληθινό! —ἂν ζοῦσαν...

Τώρα, Πατέρα, εἶναι φαντάσματα γύρω μου ὅπου προβατῶ τὰ βλέπω τὰ στοιχεῖα ὀλοζώντανα: τὰ χτήνη, τοὺς λένε οἱ μισαροὶ βόριοι.

Ντροπή, ἀνηθικότητα. Κατάντια 'Εσὺ Πατρίδα μου νὰ σὲ χτυποῦν οἱ μπότες τους.

Νὰ κλείσω, Θεέ μου, τὰ μάτια μου· καὶ νὰ μείνω σίτραβός. Νὰ κουφαθῶ γιὰ πάντα.—Σκού-
πίδια, ὁ κόσμος τρώει, μασάει ἀχόρταγος, βρώ-
μα· φωνὲς τίς νύχτες. σπαραγμοί, κακὸ, καὶ

ὅλα ἕνα δουδὸ, ἀτέλειωτο παράπονο.—Νὰ σπᾶ-
σουν τὰ πόδια μου ἀπὸ τὸ χιόνι, ἀπὸ ἕνα πα-
γωμένο βοριά, ὅλο τὸ χειμῶνα. Καὶ νὰ πεθᾶ-
νω δὲν ἤθελα, Θεέ μου!

Φτάνει καὶ σκίζεται καὶ σκίζεται τὸ πρόσω-
πό μου, νεανικὸ μὲ τὸ πελέκι τῆς κάθε πείνας
ρημαγμένο· καὶ ἔρχεται ἡ ὥρα νὰ σοῦ πῶ· καὶ
θὰ στὸ φωνάξω.—Νικήθηκα, Πατέρα, στὴ σάρ-
κα ποὺ 'Εσὺ μοῦ δωσες· καὶ ἀγωνίζομαι κρα-
τώντας, μὲ τόση πίστι στὴ φλογερὴ καρδιά μου
μ' ἀβασίλευτο τὸ 'Αναρχο Φῶς τοῦ 'Απείρου,
αὐτὸ τὸ σάπιο ἀντικείμενο, τὸ σιχαμένο σκού-
ριασμα, τὸ ξεφτελισμένο μέταλλο: "Ἐνας τενε-
κὲς. Καὶ ὁ ἄνθρωπος—τὸ ζῶ—αὐτοὶ τὴ φτύνουν
τὴ βλαστήμια...

"Ὁ ἄνθρωπος ν' ἀσκώνει τὰ μάτια ψηλὰ
καὶ σὲ ἕνα μαγνήτη, τὸ μυστήριό Σου θαθιά του,
ποὺ πόθησε καὶ πάλεψε καὶ θέλησε νὰ τὸ ἀντι-
κρύσει: στὴ Γνώση, στὴν 'Αλήθεια, στὴν 'Α-
γάπη—μὲ τὰ μάτια του μαῦρα ἀπὸ τὴν αἰώνια
πείνα, γιατί φεύγουν, φεύγουν, φεύγουν... Κ'
ἀλίμονο! Ποιὰ χαρά, τώρα! Ποῦ εἶναι ἡ χαρά
μου, Πατέρα; 'Εσὺ ποὺ ξέρεις τί εἶναι ἡ χαρά,
ὅπως ξέρεις τί εἶναι ὁ πόνος, ἀποκάλυψε τὸ
πρόσωπό τους· καὶ θεοφόρος θὰ πορευτῶ νὰ
διδάξω.

Πατέρα, καὶ αὐτὸ τὸ ἀνακαλῶ. Δὲ θέλω νὰ
μοῦ μιλήσεις γιὰ τέτια πράματα· γιὰ τίποτα.
Καὶ δὲ σοῦ τὸ λέω μὲ πείσμα καὶ ἄς εἶναι μαῦ-
ρα καὶ ἀγριεμένα τὰ μάτια μου. Εἶμαι ἢ δὲ
εἶμαι παιδί Σου! Θὰ πῶ κάτι ἢ δὲ θὰ τὸ πῶ;
Δὲν ὑπάρχουν διακρίσεις. Εἶναι πράματα περα-
σμένα ὅλα αὐτά, διακρίσεις—ἄνθρωπος, χαρά,
πόνος. "Ὁ πόνος! Ποιὸς πόνος; Τάχανε ἄλλες
ἐποχές, ἄλλοι ἄνθρωποι, ἄλλος οὐρανός, ἄλλος
'Ἡλιος· καὶ σπαράζω μέσα μου σκληρά. 'Εδῶ
εἶναι ἡ γῆ. Τώρα, ἐδῶ εἶναι χάος. Καὶ ὅλη ἡ
ὁμορφάδα Σου σημερινέ μου κόσμε, ἂν 'Εσὺ εἴ-
σαι τὸ Θεῖο, δρίσκεται στὸ ἀκουσμα αὐτῆς τῆς
λέξης χάος, ἂν αὐτὸ σὲ γέννησε, Σκληρὸς Θεὸς
Σου. Καὶ νιώθεις, ἀκούγοντας τὴν ἀνατριχίλα
Βουλῆ Του, μέσα σου, γύρω, παντοῦ, πὼς κά-
ποια καινούργια Δύναμη παλεύει καὶ κουνιέται

μέσα του· και σπαρταράει ή φοβερή για να γεν-
νήσει με το θάνατό Σου ένα νέο τέρας, ένα νέο
Κόσμο...

Εκείνο που έχω να σοῦ πῶ Πατέρα, για
δλότελα σοβαρά και τώρα ακόμα που κείνο το
Ιδιο άστείο που στείφει τό μελούδι μου και ρί-
χνει μελανιές στο χαρτί μου, και με κοροϊδεύει
και το Ιδιο άστείο... και γελάω κ' εγώ...είναι
πώς αυτός ο δαίμωνας δέν είναι ο Προμηθέας
που χτυπιέται εὐτυχισμένος ίσως, για το μεγά-
λο έργο του στους ανθρώπους.

Αποκλείεται.

Από μόνο του, από όταν ξέφυγε και κλέφτηκε
το φῶς, αποκλείει τέτιες παραληγήσεις. Δέν
είναι μήτε σά τους Θεούς και ήμίθεους ή τους
ήρωες—τους δμοίους... των ανθρώπων... των συγ-
γραφέων. Μήτε μοιάζει σταλιά με το πρωταρ-
χικό πνεύμα της γονιμότητας, όπως είχανε οι
πρωτόγονοι σκηματίζει στο μυαλό τους την
έγνια του. Αυτός δέν είναι ο «Αγαθοδαίμων»
που δογθοῦσε τους ανθρώπους στο δημιουργικό
πνευματικό τους έργο. Είναι κάτι άλλο. Σά κα-
ταστροφή. Σά χαλασμός μέσα στο χάος. Σά χεί-
μαρρος που κρατάει την άπειλή του και παλεύει
μέσα του μόνος του για να μην ξεχειλίζει και
γκρεμίσει σε άφχνισμό τον οὐρανό. Τί είναι
επιτέλους. Τί ; Που θα ξεσηκώσει και θα συνε-
πάρει την Αθήνα μου τούτη τη νύχτα στις φο-
βερές του φτεροῦγες ! Τί ;

Απειλούμεθα.

Η καταστροφή, μ' όρθάνοιχτα τὰ μάτια,
απόρθητη βασιλεύει. Και το γράμμα, Πατέρα
του παιδιού σου, που πόθησες, και δούλεψες,
και πόνεσες γι' αυτό, δέ θα το λάβεις ποτέ πιά.

ΠΕΙΝΑ

ΑΝΙΣΤΑ

Ο ΙΟΥΔΑΣ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ

«Μνήσθητι, Κύριε—εἶναι κοντά· Μνήσθητι, Κύριε—ἐφάνη!»

ΟΜΙΛ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Ὡς ἦρθε ἡ νιότη ἀνέλπιδη, γυμνή,
Τὶ προσπαθεῖτε μ' ὄνειρα ν' ἀφήσει
Μιά φλόγα στὴν καρδιά σας φωτεινή!
Πάντα μιὰ φλόγα θάναι καὶ θὰ σβήσει.

Ἀνήλιο ἀγέρι ὥς σέρνει τὴ ζωή,
Ἀγνωρη μέρα ὥς φέρνει σας στὴ δύση,
Προσμένετε μὲ θλίψη· κ' ἡ θανὴ
Τὴν ἄχωρη καρδιά σας θὰ διαλύσει.

Ἀλέστα! ὀλόρτοι, ἀδείλιαστοι· ἡ Σφαγὴ
Σκίζει τὴ γῆ, χτυπάει μ' ἀλύγιστη μανία.
Σκληρὸς Ἰούδας... Δίκαιος θὰ φανεῖ

Ὅποιος γι' ἀπλὴ τῆς νιότης προσφορά, μὲ Θεία
Φωτιὰν ἀνάψει τοῦ Αἰῶνα τὴν ψυχὴ,
Καὶ φέρνει ἀκλερονόμητη Δημιουργία.

ΕΠΙ ΤΟ ΜΕΓΑ ΕΡΕΙΠΙΟΝ

«Ἐπὶ τὸ μέγα ἐρείπιον
ἢ Ἐλευθερία δλόρθη
προσφέρει δύο στεφάνους·
ἔν' ἀπὸ γῆϊνα φύλλα
κ' ἄλλον ἀπ' ἄστρα».

Α. ΚΑΛΒΟΣ

Ἐμπρὸς ἀπ' τὸν εὐγενικὸ Σαρωνικὸ, ἀδιάφοροι ἐσεῖς.
Στὸ στένεμα μέσα ποῦ κύματα, ἀφροί, γαλάζια,
Ἀπλώματα, εἰρηνικά, καπνοὶ καὶ καράβια δλάρμενα
Χαράκωναν τὸ ὄνομα τῆς Ἀθήνας
Ἀρχαῖο ἦταν μεγαλεῖο, νέα προκοπή
Καὶ χαρά μας.

Ὁ Πειραιὰς καὶ ἡ Ἀθήνα ξυπνοῦσαν μαζί
Τὰ πρωῒνά·
Ἡ Ἀθήνα κοιμόνταν στὸ πλευρό του
Τὰ βράδια.

Καὶ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τους τὴ δύναμη, δυνατώτερο,
Τὸ ριζιμιὸ λιθάρι ἀκλόνητο
Ὁρθώθηκε τῆς ζωῆς μας
Ποῦ στέγαζε ἀπάνεμα, χίμαιρες,
Νησιά, καιροὺς, ταξίδια, ἀσάλευτα, ὄνειρα.

Ὅμως! σέ μάντισσα, σέ μάγισσα, σέ φοβερή,
Σὲ μαστροπὸ σκοτεινοῦ χαλασμοῦ, καὶ φαρμάκια
Ἀπ' τὸ στόμα τῆς πού βγαζε σέ μεσίτρα—σημάδια
κακοῦ,

Σὲ παράνομη
Πῆγε ἡ Μοῖρα του νὰ δεῖ..

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΟ

«Ἡ Ἑλλάδα! πάντα Ἀνάστασις μέσ' ἀπ' τὸ κρῦο τὸ χῶμα.
Πάντα θάχη ξαφνικὴ καὶ μιὰ Δευτέρα Παρουσία».

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἡ Στάχτη ποῦ βλέπετε ἀνέμου ξαχνικόηχου μαρτυρεῖ
Τὰ χτυπήματα βαθιὰ πῶς δέχτηκε ὀλόστηθα
Τὸ στοιχειό, τὸ μαρμάρينو, —ἀθάνατο!
Ἡ Ἐλεύτερη γιγαντόκορμη Στάχτη ἀπειλεῖ
Πῶς γεννιέται ἀναιῶνια ἡ Ἑλλάδα.

Ὅλες οἱ Στάχτες τοῦ κόσμου Ἐμπρὸς τῆς τὸ Λόγο
σκυμένες
Γνωρίσαν' τὴν Ἀλήθεια ποῦ δοῦλοι ἀφαιρέσαν,—
ἄσβεστη φωνάζουν :
—Χαιρετίζουμε τὴ Μητέρα τῆς Θυσίας.

Κ' ἓνα ἓνα τὰ δάκρυα τους ὥς πέφτουν
Γίνονται ἀνθοὶ καθησμένοι σὲ πράσινο φῶς.

Σὰ τὰ χέρια τους αἱματοστάλαχτα ἀπλώσανε
Οἱ τελευταῖες ἀδερφές τῆς σκλαβιάς,
Οἱ ἀδάκρυτες νύχτες τῶν Οὔνων.

Σκεπάζουν ἀκόμα τὴν Ἑλλάδα
Κλάματα πικρά, κ' ἀπέραντο πίκρανε πένθος βαθύ
Γιὰ τὸν Ἑργάτη, τὸν Πατέρα, τὸν Δουλευτὴ κοσμο-
χτίστη.

Ὁρθώνεται ἓνα χτύπημα θεομίσητο ὡς χυμαί
Ἄγριο, σὲ ξάρτια, κόπους, σὲ σκοινιά, κατάρεις
Ἰδρώτες καὶ σιδερικὰ, σὲ σκότη βόγγουν οἱ ὄγκοι
Καὶ ρόχθοι, μουσικὲς στὰ ἄφωτα καὶ στὰ κύματα—
Χτυπιοῦνται. Ξεριζώνονται οἱ σταυροὶ
Κ' οἱ τάφοι δείχνουν στὴν Ἀνάστασι... τὸ ἔσχατο
Τὸ ἀγέλαστο, τῆς Μοίρας ἄκαμπτο βαθὺ καὶ ἀργό...
Βουίζουν οἱ ἀπειλὲς ἀγέρα φοβεροῦ, καὶ κλονίζεται
Στὶς φλόγες, στὰ σύννεφα, στὴν πίσσα, συθέμελα
Στὰ μαῦρα, στὰ κάρβουνα, στοὺς καπνοὺς, ἀφάνε-
ρωτος μέσα

Στὶς κόκκινες γλῶσσες, στὴ φρίκη, αὐτὸν τρόπο,
Σὲ τρεξίματα αὐτὸς... πληγωμένος ὁ Πειραιᾶς στὶς
φωτιές.

Κατακαίγεται ὁ κόσμος

Τὸ κρανίον τοῦ πριονίζει ἡ τρομάρα.

Μεσάνυχτα βαθιά.

Καὶ τόσα ἀνθρώπινα μέτωπα ἀνοίξαν στὰ σκότη...

Γιὰ νὰ δεῖ τὸ δρόμο τῆς ἡ Λευτεριά

Στὴν ἄγνωρη γῇ... ποὺ γέννησε, ματωμένη σὰν πρῶτα

Γιὰ νὰ σταθεῖ ἐπὶ τὸ μέγα ἐρείπιον, Ἀληθινή,

Μὲ τὰ ἀρχαῖα στεφάνια.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Στὴν πνευματικὴ ἀδερφή μου Μίλια
Τὰ καμένα Κάστρα, τ' αὐτόφωτα Κάστρα
Οἱ μπαράγκες, καλύβια, χαμόσπιτα—οἱ νυχτομάχοι,
Δὲν ἔχουν πιά χέρια νὰ δείξουν
Δὲν στρέγει νὰ δείχνουν ἀνθρώπινους πόνους
—Τὴν ἀνιστόρητη ἐτοιμασία
Ποὺ μαίνεται στὰ σκλαβωμένα μάτια.

Ἐκεῖ τὰ χρώματα κλείνουν ψυχές

Ἐκεῖ τὰ σύννεφα εἶναι ματωμένα

Ἐκεῖ ξεσηκώθηκε τούτη ἡ βουή

Σὰ κύμα, σὰ χαμὸς—πρῶτη σελίδα,

Ἐκεῖ ὑπάρχει ὁ Ἀγώνας.

Πέρα ἀπὸ τὴ Δόξα

Πάνω ἀπὸ τὴν Ἀθανασία

Μέσα στὸ Θυσιαστήριον Σου,

Μητέρα μου Ἑλλάδα!

Γεννᾷ ἡ Μνήμη ὅλους τοὺς Θεούς.

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ

Κ' έρχονται νύχτες με τίς μπόρες,
Έρχονται και ξανάρχονται και φεύγουν·
Κ' από τών Κάστρων τίς σκοπιές
Καταποντίζονται οί ματιές
Στά βουερά κανάλια·
Και σέρνονται οί ανθρώπινες συρμές,
Έκεϊ,
Στή μοίρα τή χαοτική.

Κ' έρχονται νύχτες λαμπροφόρες,
Έρχονται και ξανάρχονται και φεύγουν·
Κ' από τών Κάστρων τίς σκοπιές
Θεομνηούν νυχτοκραξίες,
Πώς τὸ λευκώτατο μυστήριο έφανερώθει,
Κ' ὅλη ἡ Μεσόγειος μελιχρή
Σὲ νύχτα Κοσμική έκυκλώθει.

Κ' έρχονται νύχτες με τίς μπόρες,
Κ' έρχονται νύχτες λαμπροφόρες·
Κ' από τών Κάστρων τίς σκοπιές,
Σάν κεραυνών σεισμοφωτιές—
Νύχτες ταραζουν σύγκορμη τή Σφαίρα.
Κ' έρχονται νύχτες πού μηνούν τή μέρα.

Κ' έρχονται νύχτες μοιροφόρες,
Έρχονται και ξανάρχονται και φεύγουν·
Και πρὸς τών Κάστρων τίς σκοπιές,
Πάντα ὕψωμένες οί ματιές
Προσμένουν.

Π Ε Ι Ν Α

«Λαλεῖ πουλί, παίρνει σπειρί, κ' ἡ μάνα τὸ ζηλεύει.
Τὰ μάτια ἡ πείνα ἐμαύρισε στὰ μάτια ἡ μάνα μνέει».

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

I

...Και ἀπόψε στὸ τραπέζι μας ἔλειψε τὸ ψωμί.
—Δὲ θὰ σκεφτοῦμε τίποτα—
Μήτε μᾶς γνιάζει, σὰ καὶ ψὲς ἡ γλύκα τῆς μπουκιᾶς.
Έτσι, σκληροὶ καὶ ἀπόκαρδοι
Έργοσαλεύουμε δειλοί, δεμένοι ἀράδα ἀράδα
Στὸ μολυβένιον οὐρανὸ
Τοῦ ἀργοῦ θανάτου.

II

Νύχτα πνιχτή! ἀκουμπήσαμε στὸ ριζιμιὸ σκοτάδι
Μὲ τὴ λαχτάρᾳ μὴ χαθεῖ ἀπ' τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ
Τὸ θρυλικὸ μαντάτο τῆς γενιᾶς μας,
Έ τραγικὴ γραφὴ τῆς Έθνικῆς μας συμφορᾶς·
Καὶ μᾶς ξεχάσει ὁ θάνατος
Κ' ὀρίσει τίς ἡμέρες μας πολλές...
Νὰ βλέπουμε ἀνωφέλευτα ὀλοένα
Τὴν ταφικὴ ἐπιγραφή μετ' τὴ φριχτὴν ἐκείνη λέξη,
Μιὰ
Λέξη...
Πάνω στὴν κάθε πόρτα κρεμασμένη—
«Ω! σημερινὴ κατάρᾳ
Σκληρὴ, μετ' δύναμη νὰ διαφεντεύει
Έ Πείνα».

Σκιαχμένη κ' ἡ Σιωπή πέρνει ν' ἀνέβει μόνη,
Κάτω ἀπ' τὸ δρόμο
Στ' ἀφανισμένο σπίτι τοῦ λαοῦ.
Κ' ἄφησε τὴν Ἑρήμωση νὰ σκούζει στὸ Θεό,
Ὅξω στὸ πεζοδρόμι
Σ' ὅλη τὴν πολιτεία
Σ' αὐτὸ τὸ κοιμητήρι
Στὰ μνήματα τὰ σπίτια της ..

IV

Ἐνώνουμε τὰ χέρια μας.
Ὅλα βουβὰ καὶ παγερά
Κ' ἡ συφορὰ
Μονάχη.
Τὰ μάτια ἔχουν τεντώσει στὸ σκοτάδι,
Ἐχουν ἀγριέψει ὅλα τὰ μάτια.
Βόγγει κάποιος πρησμένος στὴ γωνιά.
Πάντα καὶ φεύγει καὶ ἕνας...
Κ' ἀφήνει γιὰ χαιρέτιο τοῦ σπαραχτικῆ γαλήνη
Ποὺ θὰ ξεσκίσουνε βραχνές, πνιγμένες οἱ φωνές.
—Θὰ πεθάνει, θεέ;
—Ἐχει πεθάνει, θεέ, τόσο κοντὰ μας;
Πάλε ἡ σιωπὴ σταλάζει ἀργά, βαριά τὸ σάβανό της
Πάνω ἀπ' τοὺς λυτρωμένους....
Γύρω σὲ μᾶς ποὺ ἔχουμε οἱ μόνοι μείνει
Ἀπὸ τὴν πείνα ζωντανοί.

V

Περνοῦμε μ' ἀγωνία τίς δυσμικὲς μας ὥρες
Σβήνεται τὸ μυαλὸ στὸ καύκαλό του
Ἀβάσταχτο ἀλιχτάει στὸν πόνο τὸ κορμὶ
Ἡ κρύα γις κ' ἡ φρίκη τῆς μελλούμενης φυγῆς
Μουδιάζουν καυτερά τὰ λογικά μας.
—Πῶς θὰ μᾶς πάρει ὁ θάνατος γυμνούς;
—Πῶς θὰ μᾶς ρίξουνε στὸ χῶμα δίχως κάσσω;
—Θὰ πεθάνουμε ὅλοι Θεέ;
—Μίλησε Θεέε...έ...

—Τίποτα δὲ σκεφτόμαστε.
Οἱ λίγοι πεθαμένοι ζοῦμε τὴν ἀγωνία μας
Κοιτάζουμε πολὺ τὴ φρικαλέα ἐναλλαγὴ τοῦ κόσμου
Τὰ μόνα μας χαρίσματα—Λίγα! Μὰ λιγοστὰ μᾶς
ἦταν!

Ἡ ἀνέξοδη χαρὰ τῆς Ἀρμονίας τούρανοῦ
Ἡ ἀγάπη τοῦ φτωχοῦ γιὰ ἕνα κομμάτι τόπο
Πάνω στὴ Μάννα Ἑλλάδα Γῆ
Οἱ πόθοι, τὰ ὄνειρά μας, οἱ ἐλπίδες μας
Γιὰ τὴ μπουκιά τοῦ ἀμάλαχτου, τοῦ ζωντανοῦ ψωμιοῦ
Ἐχωρί.
Στήκανε σκληρὰ ἀπὸ τὴν καρδιά μας.
Σπάσανε τὰ δεσμά, ξεσκίσανε τὸ Νόμο!
Κατάφτυστη κατάντησε ἡ ζωὴ
Μαρτυρικὴ στὸν τέτιο χωρισμό
Μ' ἔρωτα δάκρυα ἐπλάσαμε μιὰ ἀξώδευτην ἐλπίδα
Στὸν Ὀρθιο κόρφο νὰ ξυπνάει ἀνείρευτη Ἐποχὴ:
Ἡλιος ψηλός, λαμπρός, ἐλληνικὸς (τὰ θερι-
Σμένα Ἀστάχια) νὰ γιγαντώνει, ζωντανά,
Γιὰ τὴ Χαρὰ τῆς δύστυχης Μητέρας.

VII

Τελέψαμε τὴ ζήση μας—ἀγριοπλασμένοι ἐμεῖς—
Μὲ τὸ σπασμένο δέσιμο τοῦ ἀνθρώπινου ἀγαθοῦ...
Βουβοί, σκληροὶ θελήσαμε
Δίχως τὸν Ἀγγελὸ μας
Μονάχοι· μὲ τὰ χέρια μας
Τὸ σπέρμα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου
Τὴν πείνα
Νὰ δώσουμε γι' ἀνθρώπινὸ μας Δῶρο στὸ Θεό.

1942

1. Τὸν φυσικὸ νόμο...ὅταν—ἐκεῖ!—σὲ στιγμὲς ἐσωτάτης
πάλης τοῦ ὁ Ἄνθρωπος—μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου—δὲν
ἀντιδρᾷ, ὅπως κάθε ἄλλη ἀπλή «ζωτικὴ ζωὴ», ἀλλὰ «δρᾷ»
νικητῆς πάνω καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ σύνολα—ἐχτρικὰ μεταξὺ τους
γιατί...εἶναι ἕνα τὰ δυὸ αὐτὰ, μὲ ὅλες τοῦ τίς βοηθικὲς συν-
δρομὲς—αἰσθήσεις, ἐνῶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐρωτεύεται, πλάθει
ὄνειρα, ἐλπίζει...

ΣΑΤΥΡΙΚΗ ΕΛΕΓΕΙΑ

(Μιά Σατυρική Ἑλεγεία εἶναι μιὰ προσβολή.
Πειράζει τὴν καρδιά μου· καὶ τὴν Τέχνην ἀκόμα.
Μὴ φοβάσαι, ἀκούω! — Στὸ ὄνειρόδραμά του τὴ ζεῖ
ὁ Μικρὸς Γιωργάκης, γιὰς τοῦ ἐπινοικιαστῆ — Σολωμοῦ 23
Κ' εἶναι ἀκόμα παιδί).

ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΕΣ ΟΙ ΩΡΕΣ

Τοῦ χειμῶνα ξεκρέμασαν τὴ νύχτα, κ' ἡ βασανισμένη
Ἡ βάβω ἡ Πεῖνα μὲ τὸ ραβδί στὸ χέρι της,
Χασκόγελο στοιχειὸ καὶ σύνθεμα ζωῆς καὶ θανάτου,
Ἀργοσκάφτει τὸ σκοτάδι :
— Ντούκου ντούκ... ντούκ ντούκ...

ΓΥΜΝΟ ΤΟ ΦΤΩΧΟ

Βαθιά στὴ στυφὴ σιωπῇ τὸ χτύπο ἀφουγκράζεται—
Βουβὴ ἡ ψυχὴ του ἡ ἀνέγνιαστη τρεμοσαλεύει
Σὲ νυχτικὲς τρομάρες... Σπίθες, σπύθες καὶ σκοτάδι.
Στὴν καμαρούλα του ἀγρυπνάει νυστικό,
Ὅχ! τὸ Μικρό!
Κ' ἀκούς! Ἀκούει στὸ δρόμο νὰ γυρνάει θανατικό.

ΕΚΕΙ ΨΗΛΑ

Παράθυρο καὶ πόρτα - δυὸ - εἶναι ἓνα.
Ἡ σοφίτα του ἡ μικρὴ τῆς συννεφιάς συντρόφισσα
Ἀγεροδέρνεται.

ΑΥΤΟΣ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ἄς εὑρίσκει ἓνα ρυθμὸ τὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης,
Γιὰ νὰ χτίσει τὸ χέρι του ἓνα σπῖτι ἀλύγιστο στὸν πό-
λεμο...

Τὶ ἔπαθε!... Τὶ ἔπαθε! αὐτὸς ὁ τεχνίτης,
Αὐτὸς ὁ μάστορας. — Σὲ καλὸ τῆς μιᾶ τέτια γνώση!

ΤΙ ΘΑ ΥΠΟΦΕΡΕΣ

Μήτε τοῦ πέρασε, ἀγοράκι μου, ἀπ' τὸ νοῦ,
Πὼς θάρτει καὶ χειμῶνας ὀρφανὸς δὲ τόβλεπε...
Μήτε καὶ σκέφτηκε ποτὲ μὲ τὴν καρδιά του
Τὸ κρύο, τὴ βροχή, τὸ χιόνι, τὰ μάτια σου
Ποῦ φτάνουν πιὸ μακριὰ καὶ ἀπ' τὸ σκοτάδι...

ΜΙΑ ΗΡΑΞΗ ΣΚΛΗΡΗ

Τώρα τὸ ἄκαρδο, βογγερὸ τὸ μπαίγνιο τοῦ πολέμου
Παίζει μὲ Σένα - ἓνα φτωχό, μικρὸ παιδάκι,
Ἀνήξερο, δίχως φτερὰ σὲ βρῆκε... — ὦ ἀνθρωπότη,
Πολιτισμένη, φτασμένη, πνευματική,
Παῖξε τὸν ὑστερνό σου ἐμπαιγμὸ μ' ἓνα φτωχό, φοιχτή.

ΤΑ ΤΡΥΦΕΡΑ ΧΕΡΑΚΙΑ ΤΟΥ

Δὲ βλέπεις ;
Νὰ ζητιανεύουν, νὰ κυνηγοῦνε στὸ βοριά
ὀληνύχτα τὴν πείνα—
Σμένη βάβω ποὺ χτυπάει μὲ τὸ ραβδί της, ἡ κουφή,
Καὶ διασκεδάζει δείχνοντάς του ὁράματα ψωμιοῦ,
Ἐνῶ αὕτὴ δὲν εἶναι ἄλλη - ἀλίμονο! ἀπ' τὴν πείνα.

Κ' Η ΨΕΥΤΟΦΩΤΙΣΜΕΝΗ Η ΝΥΧΤΑ

Ἡ διαλαλήτρα τοῦ στραβοῦ στοιχειοῦ, ἡ πρώτη νύχτα σου
Ποῦ πλάνεψε τ' ὄνειρό σου μὲ σημαιοῦλες... κουλουριῶν...
Μὲ σπύθες...

Σπύθες... σπύθες... καὶ σκοτάδι...
Ποῦ ὅ,τι ἄνεμο καὶ ὅ,τι σκουπίδι σήκωσε μὲ πείσμα
Ἀνάμεσα στὰ μάτια σου καὶ στ' ἄστρα
Γελάει μὲ σαρκασμὸ - φαρμάκι στὴν καρδιά σου,
Πρώτη γνωριμιὰ σου ἔσένα, νιόπλασμα, μὲ τὴ ζωή.

ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΥΨΩΝΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΥΚΗ ΣΟΥ ;

— Κύριε! Κύριε!... αὕτὴ τὴ νύχτα,
Ἐλα καὶ ΕΣΥ ψηλὰ
Σὲ τούτῃ τῇ γωνιά...
Δός, Κύριε, παρηγοριά
Εἰς τὴ Μητέρα μου, εἰς τὴν Ἑλλάδα μου,
Καὶ στὰ παιδιά
Ποῦ νυστικά κοιμοῦνται.
— Κύριε! Κύριε!...

ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ ΜΟΝΟ

Ὡς σὲ περιζώνει ἀργὸ σκοτάδι
Ἀκούς τῆς βάβως τὸ ραβδί μονότο, σκληρό :
Ντούκ... ντούκ...
Τὰ βάζεις μὲ τὴ νύχτα καὶ παραμιλεῖς
Σὲ μιὰν ἀτέλειωτη

ΠΡΑΞΗ ΘΑΝΑΤΟΥ

Πώς θὰ σοῦ κλέψουνε φωνάζεις τὸ ψωμί σου,
Ἐνα κομμάτι τόσο ! λές, ἔχεις ψωμί...
Σοῦ χάρισαν ψωμί... κ' εἶναι μιὰ κούκλα κ' ὄχι ψωμί...
Καὶ τρώει ἡ κούκλα ἐπίτηδες πολὺ... Καὶ τὴν κακολογᾷς.
Ὅχι τὴ βάβω, ἀλλὰ τὴ νύχτα ποὺ σὲ τρέχει. Ξαφνικό.
Ὡς' ποὺ νά, ἐκεῖ ! —Μά...ν...ν...οὐ...λα...
—Οἱ Ἀγγέλοι, λευκοὶ εἶναι οἱ Ἀγγέλοι...
Καὶ ὀνειρεύεσαι πὼς εἶσαι πιά νεκρὸ
—Σιγά, ψιθυριστὰ, σοῦ ψέλνουν, φωτισμένοι.
Τὶ ὥραϊα, λευκά, εἰρηνικά !
—Καὶ κρυώνεις πολὺ, νυστάζεις βαθιά σου καὶ νιώθεις...
Νιώθεις... νιώθεις...

ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ ΤΟΥ ΧΕΙΝΟΠΩΡΟΥ

Στῆς Ἀττικῆς τὰ μάτια δὲν ὑπάρχουν δάκρυα.
Ρίγησε καὶ ράγισε τὸ νότιο θεμέλι,
Κ' ἡ ἀνατριχίλα ἀνηφορίζει τοῦ χεινόπωρου
Στὸν Ὑμηττό.

Γυμνή, ξυπόλητη, διωγμένη ἀπ' τοὺς ἀνέμους
Ζητάει τὴν ἔκφραση τοῦ πατέρα της
Στὰ μονοπάτια τῆς περασμένης θύελλας.

Κ' ὁ γέρος φαλακρὸς, ἀστεῖος, μὲ τραγικὰ σημάδια
Τὸ παραμῦθι ξεχειλίζει στὴν καρδιά του
—Τέσσερα χρόνια ἕνας νέος.... Τέσσερα χρόνια !
Καὶ τώρα γέρος ὀρφανὸς παλεύει, ἀγωνίζεται
Καὶ προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσει τὸ πέτρινο μεγα-
λεῖο του
Μὲς τὴν ἀφάνεια, σ' αὐτὴ τὴν ἐρήμωση, μονάχος.

—Ρίζες, τσεκούρια, κορμιὰ νὰ βόγγουν πυροσιές,
Πριόνια, τῆς πίκρας τὰ χέρια τὰ χτυποῦν—
Μέρα καὶ νύχτα, μέρα καὶ νύχτα—
Ποὺ δὲ τὸ μολογάει ἡ ψυχὴ μου ἕνα κακὸ
Μιὰ πάλι τὰ βαστοῦσε, σηκωμὸς ἀφεύγατος
Κοντὰ στὸ θάνατο. Μιὰ βοήθεια, ἕνα χέρι...
Κόσμε... μιὰ ψυχὴ ἄς βρεθεῖ...
Κ' ἡ Ἀθήνα μου πέφτει νεκρή....

Τρέχουν τὰ δέντρα. Τὰ δέντρα κυνηγήσανε τὸ Χά-
ρο καβαλάρη.
Τὰ δέντρα, τὰ δέντρα μου, τὰ δέντρα...

Τὰ δέντρα ἂν κάψανε μαζί μὲ τὸ κουφάρι τους
Τὶς παγωμένες νύχτες τοῦ χειμῶνα
Τὸ πρόσωπο τῆς φύσης ὑποφέρανε φριχτὰ
Τότε, πέθανε θεοφόρα ἡ Ἀττικὴ
Γιὰ νὰ μὴν πεθάνουν νὰ παιδιὰ της
Κ' ὄλοι νὰ ζήσουν,
Ὡς ποὺ νὰ μπουν στὸ λιοστάσι τῆς Λευτεριάς
Τὰ λιγυσμένα πόδια τῆς Μητέρας.

Ἀλλὰ, παιδιὰ, δὲν ἔχω νὰ ἱστορῶ.
Λόγια σκληρὰ, λόγια βαριὰ καὶ χρόνοι δίσεχτοι.
Τὰ παιδιὰ μου εἶναι νεκρά.

Τὸν πολυέλεο, τὸν πολυεύσπλαχνο, οἱ νοτιάδες
Τὸν προστάτη τῆς Ἀθήνας
Τὸν ἄσκεπο γέρο Ὑμηττό
Κ' ἡ ἀνατριχίλα ψέλνουν τοῦ χεινόπωρου,
Σὰ μοιρολόγι.

Ἄναρχος οὐρανὸς κρεμάει χυμένο τρόμου ἀγέρα,
 Στάχτη κ' ἡ μέρα μὲ τρομάρα φεύγει πρὶν φανεῖ·
 Μὲ φόβο βλέπουν τὸ στοιχειὸ τῇ Σταυρωμένη γῇ
 Καὶ χάνονται, λουφάζουνε στὴ βουβαμένη ἑσπέρα.

Τῇ νυχτωμένη πόλῃ μαρτυροῦν σβηστὰ φανάρια,
 Χιόνια καὶ λάσπες, κλάματα, τὸ αἶμα τῆς ψυχῆς,
 Λίγοι ποὺ μείναν ζωντανοὶ ἀπ' τὴν πείνα αὐτῆς τῆς
 γῆς
 Θάφτηκαν μὲς στὰ σπίτια τους μαρτυρικὰ κουφάρια.

Στοὺς δρόμους πένθιμες κραξιὲς μακραίνουν μ' ἀγ-
 νία.

Σκούζει νεκρολαλιὰ τὸ τριολέτο τοῦ χαμοῦ,
 Χάσκει ἡ τρομάρα ἀπ' τ' ἀδειανὰ σκοτάδια τοῦρανοῦ,
 Κ' ἡ πείνα μὲ τὸ Χάρο νὰ γλεντοῦν τὴν πολιτεία.

I I

Τὰ νυχτικὰ ζωντόβολα παιδεύουν καὶ ξεσκίζουν
 Στὰ ματωμένα χέρια τους τὴν ἄραχλη ζωή·
 Χτυποῦνε τὰ μεσάνυχτα, χτυποῦν... μὰ ὡς τὸ πρῶτ'
 Στὴ νεκρωμένη πόλῃ μας κυρίαρχα γυρίζουν.

Περνοῦν σκιὲς λειτανικὲς, ἔρχονται στὰ σκοτάδια
 Τὴν ὥρα αὐτὴ τοῦ ἀφανισμοῦ κάποιοι νεκροὶ καὶ
 κλαῖν.

Γυρίζουν ! καὶ τάνάθεμοι στὸ θάνατο νὰ λέν...
 Ποῦ ἀπὸ τὴν πείνα στὸ στρατὶ τοὺς μάζεψε ρημάδια.

I I I

Στὸ πεζοδρόμι σέρνεται, στὶς ἐρημιὲς ρημάζει—
 Εἶναι ἡ Μητέρα... καὶ κρατᾷ δυό της παιδιὰ γυμνά,
 Νὰ ζητιανεύουν τὸ λεφτὸ τοῦ Χάρου ποὺ γυρνᾷ
 Καὶ σὰ κακὸ νεκρόπουλο στὶς σκοτεινιὲς τὴν κράζει...

Στὴν ἄχωρὴ τους ἀγκαλιὰ, στ' ἀδύναμα χεράκια
 Τὴν πήρανε...τὴ φώναξαν, τὴν κλάψανε πολὺ...
 Κ' εἶδαν σκληρὴ στὸ στόμα της νὰ χάσκει ἀντιφωνή
 Στὸ Χάρο, ποὺ μεσονυχτὶς τὴν πήρε ἀπ' τὰ παιδάκια.

Τῇ νύχτα, ἄχ! νύχτα ἀκούστηκαν καὶ τῶν παιδιῶν
 τὰ λόγια,
 Τὰ λόγια ποὺ συγκλόνισαν κάποιο νεκρὸ φτωχό.
 —Μητέρα, φώναζαν τραχειά, —μανούλα νὰ σοῦ πῶ...
 —Μανούλα... σφύριζε ὁ χιονιάς κ' ἔσερνε μοιρολόγια.

I V

Γλεντάει ὁ Χάρος, μέθυσε κ' ἔσπασε τὰ δρεπάνια.
 Αἶμα κερνιέται γιὰ κρασί. ξεχάσκει ὡς τὴν αὐγή.
 Ἡ πολιτεία, σκέλεθρο, σοργιάστηκε νεκρή,
 Τὸ ἄστρο γυμνὸ τρεμόσβησε δαρμένο στὴν ἀφάνια.

Κοντεύει τὸ ξημέρωμα, πονάει καὶ φέγγει ἀνάρια,
 Σκόρπια ἀπομένουν στὸ ἀχνοφῶς, θαμένα στὸ χιονιὰ
 Τὰ πτώματα, τὰ σώματα, τὰ ξέσαρκα κορμιά
 Λίγα ἀπαφάγια τοῦ γλεντιοῦ, τῆς γῆς ἀπομεινάρια.

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

‘Η χαρά! Τὸ θρόνο μου φέρνει ἡ χαρά,
Στοῦ ἀπείρου τ’ ἀτέρμονα βύθη.

Χαρά εἶναι

‘Η ἔκτασις, ἡ πλατωσιά, ἡ μεγαλοσύνη
Τοῦ ἀπέραντου κόσμου—πρόσωπο τοῦ θείου.

Χαρά εἶναι,

Σὰν σμίγουν, ἀδερφές μετ’ τὸ φῶς μου,
Οἱ ἐλεύτερες ὥρες τοῦ ἀνθρώπου

Καὶ ὑφαίνουν μαζί τὴν Ἀλήθεια,

Ποῦ γίνεται πάλε τὸ Φῶς.

‘Η χαρά! Δὲ φτάνει ποτέ της στὴ Γῆ.

Δὲν στέκει νὰ φτάσει μιὰ μέρα

Τῶν ἀνθρώπων

Σύντροφος. Γιατὶ ὅλοι, σὰν μύριοι κόσμοι,

—‘Ο καθένας τους μόνος—ἔρχονται καὶ φεύγουν,

Μὲ τόση

Σκέψη, στοχασμό, κ’ ἀμφιβολία,

—Γιατί; φωνάζοντας. Περνοῦνε,

Χωρὶς νὰ ὑψώσουν τὰ μάτια

Στὸ φῶς μου ποῦ εἶναι ἡ Ἀλήθεια.

Σ Η Μ Ε Ρ Ν Ο

Τοῦ Λ. Μαβίλη

Μόνος ἐδῶ στοχάζομαι τὴν Σκιά Σου.

Δουλέψανε τὴν πέτρα καὶ τὸ ξέρω...

Κ’ ὡς τὴν καρδιά μου ἀγγίζω στὴν Καρδιά Σου

Τὸ κρῦο τὸ μαρμάρينو ὑποφέρω.

Λέω—κ’ ἀλήθεια νάναι—ἡ κατοικία Σου,

Ποτέ της δὲ θὰ με δεχτεῖ. Νὰ φέρω

Κάτι ἀπ’ τὴ ζωὴ στὴν Ἀφεντιά Σου

Δὲν ἔχω. Φεύγει ἡ νιότη στείρα, γέρο.

Καὶ Σήμερα ποῦ ὑψώνεις τὸ—Σοφία

‘Ορθοὶ ἀκούσατε...—ἄβουλη ἡ πλάστρα χώρα

Δὲν ἔστειλε στὴν Πρώτη λειτουργία

Κανένα ἀπ’ τὰ παιδιά της... Ἀδικη ὥρα,

Δὲ θέλω, ὄχι, δὲ θέλω σωτηρία

Μονάχα Ἀλήθειας φῶς καὶ πόνου μπόρα.

ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΜΟΥ

Οί γονεῖς μου κρατοῦνε στὰ χέρια τους
Τὸ κορφινὸ Ἰόνιο νησί.
Ο πράσινος βράχος καὶ ἡ θάλασσα,
Οἱ φωνές τῆς φωτιᾶς καὶ τοῦ ἀγέρα,
Τῆς Μεσόγειος ὁ ἥλιος, σὲ διάστημα
Ἀπὸ Ἀνατολὴ σὲ Δύση, — ὅσο φαίνεται
Περνοῦν ἀπ' αὐτὸν τὸ μαγνήτη :
Οἱ γονεῖς μου· καὶ ὕστερα ἡ Γῆς.
Κι' ἀκόμα, σὲ πιὸ κάτω σκαλί,
Νὰ στέκει ὁ θεώρατος Ἀτλαντᾶς,
Κρατώντας τὸν Κόσμο στὸν νῶμό,
Κι' ἐγὼ τὸ παιδί τους
Πάντα νὰ βλέπω, ἀνήξερο,
Πάντα στὰ πιὸ ψηλὰ ν' ἀντικρύζω
Τὸ ἀπέραντο Θάμα

ΕΛΑ ΑΔΕΡΦΗ

Τῆς ἀδερφῆς μου, ποὺ ἀνάμεσα στίς πρώτες
ὑπερέτησε κ' αὐτὴ ὡς Ἀδερφή τοὺς ἥρωες
τοῦ Ἀλβανικοῦ Θρύλου,

Ἔλα ἀδερφή ! κ' Ἐσὺ φανέρωσέ μου,
Δεῖξε μου τὸ Σταυρὸ τὸν ἀγιασμένο,
Μύθεψε τοὺς Θεοὺς ποὺ ἀναστημένο—
Τ' ἅγιο βουνὸ τοὺς πῆρε τοῦ πολέμου

Ὅρθια παιδιὰ του.—Πές μου μιὰ ἱστορία,
Τὸ παραμῦθι αὐτὸ γιὰ τοὺς λεβέντες,
Λίγα ἀπ' τὰ λόγια πές κ' ἀπ' τίς κουβέντες
Ποὺ λέγαν στὰ κλινάρια μ' ἀγωνία.

Γιὰ τ' ὄνειρό τους πές, ποὺ θρεψε ὁ πόνος,
Πὼς ἤθελαν νὰ δοῦνε τὴν Πατρίδα...
Ἔλα Ἀδερφή τοῦ Κόσμου, δὲ εἶμαι μόνος·

Δές ! σ' ἀπαντέχουν ὅλοι μὲ μιὰ ἐλπίδα,
Πὼς τῆς πικρῆς σκλαβιάς τελεύει ὁ χρόνος.
Ἔλα ἀδελφή ! στὰ μάτια δάκρυα εἶδα.

Η ΦΩΤΙΑ

Γέννημα, θρέμα τῆς φωτιᾶς τοῦ θεοπλάστη κόσμου
 Τοῦ δρόμου πῆρα ἀπὸ κοντὰ τῇ μοίρα στὸ νησί.
 Συντροφικάτα πίνουμε τὸ γαλανὸ κρασί,
 Κ' ἀντάμα σεργιανᾶμε στὸ νησί ὅπου ἔχω ἐντός μου.

Σ' ἓνα στενὸ ὁ πατέρας μου,—στὸ ὑπόγειο του
 ἀργαστήρι
 Μὲ τῇ φωτιᾷ παλεύοντας τ' ἀσπρίσαν τὰ μαλλιά,
 Στὰ πλάι· του ἡ μητέρα μου μιλεῖ γιὰ τὰ παλιά,
 "Ὅταν μικρὸ μὲ στέλνανε σὲ κάποιο σπουδαστήρι.

—Καὶ γύριζα στὸ μαγερεῖό, νὰ πῶ τ' ἀλφαβητάρι,
 "Ὅπου ψαράδες κ' ἀργατεῖα, ξωμάχοι ταπεινοί
 "Ἐρχονταν στὸ βιβλίο μου καὶ χαίρονταν πολὺ,
 Ποῦ ἓνα φτωχὸ θεὸ νάβγαζε ψωμί δίχως ξυνάρι.

«Εἰ οἱ Θεοὶ εἰσι κοκοὶ εὐκ εἰσι Θεοί»

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Σὲ σκοτεινὴ μιὰν ἄκρια του, ὅλη ἡ φτωχολογιά,
 Γύρω μου μαζευτότανε μὲ τὸ κρασί στὸ χέρι,
 Κ' εἶχε χαρὰ ἓνα γράμμα του νὰ δείχνει, νὰ προφέρει.
 Τόση χαρὰ ! ποῦ τό φτιαχνε τραγούδι μὲ καρδιά.

Ἀπὸ τὸ γράμμα, τὸ κρασί, τὸ γέλιο, τῇ φωτιᾷ
 Ἀγερολάμνει ἡ ρίμα στὴν ἰόνιαν ἀρμονία.
 Παιζογελοῦν θαλασσινὲς λαλιὲς μὲ νοσταλγία,
 Μὲς στοὺς καπνοὺς... ὥσπου γλαρώνει ὁ νοῦς τους
 Κ' ἡ ματιά...

Καὶ μεθυσμένοι, ξάγρυπνοι, μὲ τῇ φωτιᾷ στὰ στήθια,
 Πέρναν ξανά τὸ δρόμο τους, μὰ πάταγαν στραβά.
 Ξωπίσω τους ἀκλούθαγε ἡ ἀγάπη μου βουβά.

 "Ὁχ ! τὸ βιβλίο τοῦ σκολεῖοῦ δὲν εἶχε τὴν ἀλήθεια...

Ἐρώταγα τὴ θάλασσα, μίλαγα στὴ στεριά,
Οὔτε μιλιὰ. Σπάταλη μοίρα τὸ νησι εἶχε νίψει
Τόση ὁμορφάδα ἀλλόκοσμη, ποὺ σκέπαζε τὴ θλίψη.
Μόνο βαθιὰ στὸ πέλαγο ξάνοιγε μιὰ φωτιά.

Ὅχι ἡ φωτιά. Κείνη ἡ φωτιά ποὺ μ' ἔχει κουναρή-
σει
Κ' ἔκαψε τοῦ πατέρα μου τὸ ἀργατικὸ κορμί,
Κ' ἀπὸ φωνὴ τοῦ πέλαγου τὴν κάναμε ψωμί
Ποὺ θρεψε τὴ φαμίλια μας, στὴ φλόγα μ' ἔχει κλεί-
σει.

Καὶ τώρα πέρνω τὸ ψωμί, ὅπου ψυχὴ του ξέρω,
Εἶναι ἡ φωτιά, τὸ πλάθω μὲ τ' ἀμάλαχτο κρασί,
Καὶ στοὺς πιστοὺς, στοὺς ταπεινοὺς, ἅγια μεταλαβή,
Θέλω—φτωχὸ παιδί Τους—
Τὴ φωτιά νὰ τοὺς προσφέρω.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γράμμα στὸν Πατέρα.

1. Ὁ Ἰούδας τῆς Φωτιᾶς.
2. Ἀναστάσιμος.
3. Ἐπὶ τὸ Μέγα Ἐρεῖπιον.
4. Ἀρχὴ τῆς Ἱστορίας
5. Μεσογειακό.
6. Πείνα.
7. Σατυρική Ἐλεγεία.
8. Μοιρολόγι τοῦ Χεινόπωρου.
9. Εἰκόνα τοῦ Παντός.
10. Τὸ Παράπονο τοῦ Ἥλιου.
11. Σημερινό.
12. Οἱ Γονεῖς μου.
13. Ἐλα Ἀδερφή.
14. Ἡ Φωτιά.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς Περὶ

1. Ὁ Ἰσχυρὸς τῆς Φύσεως
2. Ἀνατομία
3. Ἐπὶ τῷ Μῆτι καὶ τῷ Ἄντι
4. Ἀπὸ τῆς ἱστορίας
5. Μεσογείων
6. Ἰσλῶν
7. Στοιχείων τῆς Γῆς
8. Μεταβολῶν τῶν Χερσῶν
9. Εἰκὼν τῶν Ἰσλῶν
10. Τὸ Περὶ τῶν Ἰσλῶν
11. Στοιχείων
12. Οἱ Τόποι
13. Ἡ ἱστορία
14. Ἡ Φύσις

